

autem sicut à principio activo ab eo descendat, constat quod naturam humanam ab eo non accipit, nec culpam originale per eum incurrit, nec prædictos defectus: & ideo rationem culpæ, vel pænæ non habebunt, cum non comparentur ad voluntatem sicut ad causam.

Ad quartum dicendum, quod si mulier peccasset, viro non peccante, forte illa in peccato suo mortua fuisset, & Deus viro aliam uxorem providisset. Si tamen ex ea filios genuisset, dicitur quod illi filii passibilitatem, & defectus corporales contraxissent; non autem originale culpam, & defectus qui sunt ex parte animæ. Cujus ratio in evidenti est: quia secundum Philosophum (b) in IV. de animalibus, cap. 11. corpus non est nisi ex femina, anima autem est ex mari; non ita quod anima rationalis traducatur, sed quia in semine est virtus formativa, per quam in aliis animalibus inducitur anima sensibilis; in homine vero organizatur corpus, & præparatur ad receptionem animæ rationalis. Si autem è converso, Adam peccasset, muliere non peccante, filii ex utroque concepti utrumque haberent, & defectus animæ, & corporis: quia ex defectu animæ etiam defectus corporis causantur: deficiente enim priore, necesse est & posterius deficere; sed non convertitur.

Ad quintum dicendum, quod hoc non posset esse ut concupiscentia habitualis, quæ in deordinatione virum animæ consistit, tolleretur ex toto, nisi natura penitus reintegraretur: & hoc quidem nulli dubium est quin Deus facere posset: & si hoc fieret, proculdubio genii sine originali nascerentur.

QUESTIO II.

Deinde quaeritur de subjecto originalis peccati: & circa hoc quaeruntur duo.

Primo. Utrum originale sit in essentia animæ sicut in subjecto, vel in aliqua potentia ejus.

Secundo. Utrum generativa præ aliis viribus infecta sit.

ARTICULUS I.

Utrum peccatum originale sit subjectivè in aliqua potentia.

I. 2. q. LXXXIII. a. III. & de malo q. IV. a. 5.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod originale sit in aliqua potentia sicut in subjecto. Illud enim quod est à corpore absolutum, & immateriale; non unitur corpori nisi mediante aliquo materiali. Sed anima rationalis absoluta est à materia, & immaterialis, ut in III. de Anima, text. xix. & xx. Philosophus probat. Ergo oportet quod uniat corpori mediante virtute sensitivæ, & nutritivæ partis, quæ sunt materiales, & organis affixæ. Sed peccatum originale transit in animam ex hoc quod corpori conjuncta est. Ergo per prius invenitur in potentiis sensitivæ, & nutritivæ partis.

2. Præterea. Originale per originem traducitur. Origo autem humanæ naturæ est per actum generativæ potentia. Ergo in ea primo, & principaliter est originale sicut in subjecto, & non in essentia animæ.

3. Præterea. Concupiscentia, sive habitualiter,

(1) Supplet Nicolai: habet esse in potentia ut in in subjecto.

Ex EDIT. P. NICOLAI. (b) Sive Lib. II. de generat. anim. ut inscribitur modo, cap. IV.

sive actualiter sumatur, ad vires sensitivas pertinet. Sed in præcedenti distinctione Magister dixit, originale esse concupiscentiam. Ergo est in potentiis illis sicut in subjecto, & non in essentia animæ.

4. Præterea. Sicut Augustinus dicit (de duabus animabus cap. x.) omne peccatum in voluntate est. Sed originale peccatum est. Ergo in voluntate est. Voluntas autem potentia est animæ. Ergo est in potentia sicut in subjecto.

5. Præterea. Pœna responderet culpæ. Sed pœna originalis, scilicet carentia divinæ visionis, est in ratione. Ergo & peccatum originale. Ratio autem potentia quædam est. Ergo originale &c. (1)

Sed contra. Per originale omnes potentias animæ inficiuntur. Sed potentia non ununtur nisi in essentia. Ergo originale per prius essentiam respicit.

Præterea. Originale est culpa, & infectio naturæ. Sed ad naturam per prius comparatur essentia quam potentia: quia essentia est pars essentialis naturæ. Ergo in ea originale principaliter est.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod peccatum originale est in essentia animæ sicut in subjecto: quod sic patet. Philosophus in VIII. Metaphys. text. xv. ostendit, quod unio formæ & materiæ non est per aliquod vinculum medium; immo per se unum alteri unitur: alias non esset unio essentialis, sed accidentalis. Anima autem forma corporis est: unde oportet ut ipsa anima uniat per essentiam suam immediate corpori, ut ex ea, & corpore efficiatur unum, sicut etiam ex cera, & sigillo, ut in II. de Anima, text. vii. dicitur. Et quia originale causatur in anima ex conjunctione ejus ad tale corpus, prout forma est (sic enim ex utrisque conjunctis talis natura resultat) oportet quod in essentia animæ sit primo, & principaliter sicut in subjecto originale; in potentiis autem per consequens, sicut & supra de gratia dictum est.

Ad primum ergo dicendum, quod anima rationalis potest comparari ad corpus ut motor, secundum quod est principium aliorum operum, & ut forma. Si primo modo, cum actus quarundam potentiarum invenitur sine instrumentis corporalibus exerceri, aliarum vero cum corpore instrumentis; oportet illas potentias quæ in sua actione organo corporali non indigent, scilicet intellectivas, medianibus sensitivis corpus movere, sicut plane in III. de Anima, text. xlv. ostenditur, quod ab appetitu intellectus non sequitur motus, nisi mediante appetitu sensitivæ: & sic verum est quod anima rationalis unitur corpori medianibus viribus sensitivæ partis. Si vero consideretur in quantum est forma, sic immediate corpori unitur: quia esse quod est actus formæ conjuncti, est ex anima, & corpore; originale autem non transit in animam, secundum quod conjungitur corpori ut motor, sed secundum quod conjungitur sibi ut forma: quia sic humanam naturam constituit.

Ad secundum dicendum, quod hoc modo per actum generativæ virtutis originale traducitur, sicut & natura humana: unde sicut non oportet quod principalitas humanæ naturæ in potentia generativæ consistat, ita nec quod ipsa sit primum subjectum originale, sed magis essentia animæ, quæ naturam humanam integrat, & constituit.

Ad

Ad tertium dicendum, quod, ut supra dictum est, concupiscentia non est totum esse culpæ originalis, sed solum id quod materiale in originali est; quod vero in eo formale est, ex parte voluntatis attenditur: & ideo in viribus superioribus, & inferioribus simul originale salvatur: & hoc non posset esse, nisi per hoc quod defectus, & infectio primo in essentia animæ invenitur, quæ utrarumque potentiarum principium est, ut sic ex ea in omnes potentias corruptio originalis transeat.

Ad quartum dicendum, quod peccatum omne in voluntate est sicut in causa; non tamen semper est in ea sicut in subjecto, cum etiam concupiscentibus, & irascibilibus subjectum peccati esse possit: & hoc modo etiam originale in voluntate est sicut in causa, quia ex voluntate primi parentis in omnes transivit.

Ad quintum dicendum, quod per visionem Dei non solum ipsa ratio glorificatur, sed etiam totus homo: unde carentia divinæ visionis non est pœna tantum rationis, sed totius hominis. Neque oportet quod sicut divina visio est primo in potentia rationis, ita (2) & originale in potentia primo existat: quia originale consequitur naturam; sed beatitudo animæ in operatione quadam consistit: operatio autem potentia debetur, sed natura essentiam respicit: & præterea ad visionem beatam anima pervenire non potest sine lumine gratiæ, cujus subjectum est essentia, ut supra xxvi. dist. dictum est.

ARTICULUS II.

Utrum potentia generativa sit magis infecta aliis potentiis.

I. 2. q. LXXXII. a. 3. & de malo q. IV. a. 2.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod generativa non sit præ aliis viribus infecta. Illud enim quod non est aliquo modo obediens rationi, non potest virtute perfici, vel culpa inquinari. Sed potentia generativa est hujusmodi. Ergo in ea infectio peccati esse non potest.

2. Præterea. Potentia infecta non contingit esse actum sine peccato. Sed actum generativæ virtutis sine peccato esse contingit, ut patet in actu matrimoniali. Ergo generativa infectione peccati infecta non est.

3. Præterea. Infectio originalis peccati est per fomitem. Fomes autem est in sensualitate. Ergo & infectio in ea principaliter est, & non in generativa.

4. Præterea. Infectio peccati est in eo quod est subjectum peccati. Sed subjectum originale est essentia animæ, & non potentia, ut dictum est. Ergo in ea est infectio, & non in generativa.

5. Præterea. Nutritiva, augmentativa, & generativa ad eandem partem animæ pertinent, id est vegetabilem. Sed nutritiva non ponitur infecta originali peccato; nec iterum in augmentativa aliquid peccatum ponitur. Ergo nec generativa debet dici præ aliis viribus specialiter infecta.

Sed contra. Infectio originalis consistit in resistantia carnis ad animam. Hæc autem resistantia præcipue in actu generativæ sentitur. Ergo ipsa maxime infecta est.

Præterea. Illud quod est causa alicujus, maxime

(2) Al. & rationale.

participat illud. Sed generativa est causa infectionis originalis, quia per actum ejus traducitur. Ergo ipsa maxime infecta est.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod infectio originalis peccati tribus attribuitur: quia inter partes animæ, attribuitur generativæ; & inter sensus, tactus, & inter vires appetitivas attribuitur concupiscentibus. Cujus est ratio, quia originale peccatum est nature, ut dictum est: unde infectio ejus ad illas potentias principaliter pertinet quæ aliquem ordinem habent ad actum quo natura traducitur. Actus autem ille duo habet, scilicet substantiam actus, & delectationem. Delectatio autem ad sensum tactus pertinet. Substantia vero actus virtutis generativæ attribuitur sicut exequenti, sed virtuti concupiscentibus sicut imperanti, quia ejus est tendere in id quod est conveniens, & delectabile secundum sensum: & ideo diversis rationibus his tribus viribus talis infectio præcipue ascribitur.

Ad primum ergo dicendum, quod peccatum actuale, quod consistit in actu ejus qui peccat, & voluntate, non potest esse in illa parte quæ rationi non obedit; nihil tamen prohibet quin in illa parte quæ principium naturalis operationis est, infectio naturæ salvetur. Sciendum tamen est, quod etiam actuale peccatum in generativa esse dicitur, non quidem sicut in subjecto, sed materialiter, in quantum scilicet concupiscentibus actum generativæ imperat.

Ad secundum dicendum, quod infectio generativæ est infectio nature: unde non oportet quod ex ea relinquatur infectio peccati per actum ejus in persona generante, sed solum in persona generata.

Ad tertium dicendum, quod si sit utilitate sicut in est infectio; in quantum ordinat & disponit actus generativæ; sed in generativa est immediate, secundum quod ipsa est immediatum principium traditionis nature. Sed verum est quod infectio fomitis in sensualitate principaliter ostenditur, secundum quod infectio nature redundat in infectionem personæ per actuales concupiscentias.

Ad quartum dicendum, quod infectio est in essentia animæ sicut in primo subjecto, sed in generativa sicut in cuius actu præcipue manifestatur essentia enim non est principium actus nisi mediante aliqua potentia: unde sic ex infectione actus non dicitur essentia esse infecta, sicut hic de infectione loquimur.

Ad quintum dicendum, quod generativæ ascribitur & originalis, & actualis peccati infectio. Originalis quidem, in quantum est principium actus naturalis, quo natura traducitur; sed actualis secundum quod habet aliquos actus exteriores ad generationem ordinatos, qui ad virtutem motivam sensitivam pertinent: & quia nutritiva similiter quosdam tales actus habet, ut apponere cibum ori, masticare, & delectationem sentire, & hujusmodi; ideo sibi etiam actualis infectio attribuitur quasi materialiter, non autem originalis, quia ipsa non est principium illius actus quo natura traducitur, nisi remote, in quantum generativæ deservit. Augmentativæ vero nulla infectio attribuitur, quia nec ad actum naturalis propagationis ordinatur, nec iterum habet actus exteriores qui per motum sensitivæ partis explentur.

EX-

EXPOSITIO TEXTUS.

AD quod dici potest, quod multiplex defectus carnis, & praecipue pollutio quaedam quam ex fervore coitus parentum, & concupiscentia libidinosa contrahit caro dum concipitur, causa est originalis peccati. Sciendum quod Margister hos solvit negando utramque partem, scilicet quod illa infectio non est culpa, nec poena, sed defectus quidam: & dicitur de fervore coitus parentum causari, non sicut ex per se causa, sed sicut ex signo causae.

Quae feccitas major esse videtur in carne concupiscentia

DISTINCTIO XXXII.

Quomodo originale peccatum dimittatur in baptismo, cum postea sit illa concupiscentia quae dicitur originale peccatum.

Quoniam supra dictum est, originale peccatum esse vitium concupiscentiae, assignatumque est quomodo a parentibus trahatur, & originale dicatur; superest investigare, quomodo in baptismo dimittatur, cum etiam post baptismum remaneat concupiscentia quae ante fuerat. Unde videtur vel peccatum originale non esse concupiscentiam, vel non remitti in baptismo. Manet quippe, ut ait Augustinus, Lib. I. de nupt. & concup. cap. xxi. & xxv. in corpore mortis hujus carnalis concupiscentia, cuius vitiosis desideriis non obedire praecipimur: quae tamen concupiscentia quotidie minuitur in proficientibus, & continentibus. Sed licet remaneat concupiscentia post baptismum, non tamen nominatur, & regnat sicut ante; immo per gratiam baptismi mitigatur, & minuitur, ut post dominari non valeat, nisi quis reddat vires hosti, eundo post concupiscentias: nec post baptismum remanet ad reatum, quia non imputatur in peccatum, sed tantum poena peccati est; ante baptismum vero poena est, & culpa.

Quod originale peccatum duobus modis dimittitur, scilicet extenuatione sui, & solutione reatus.

Duplici ergo ratione peccatum originale dicitur dimitti in baptismo: quia per gratiam baptismi vitium concupiscentiae debilitatur, atque extenuatur; ita ut jam non regnet, nisi consensu reddantur ei vires, quia & reatus ipsius solvitur. Unde Augustinus in Lib. I. de Baptismo parvulorum, cap. xxxix. Gratia per baptismum id agit ut vetus homo crucifigatur, & corpus peccati destruat: non ita ut in ipsa vivente carne concupiscentia respersa, & innata repente absumatur, & non sit; sed ne obsit mortuo, quae inerat nato. Nam si post baptismum vixerit in carne, habet concupiscentiam cum qua pugnet, eamque adjuvante Deo superet; si tamen non in vacuum gratiam ejus suscipit. Non (1) itaque hoc praestatur in baptismo, nisi forte miraculo ineffabili Creatoris, ut lex peccati quae est in membris, prorsus extinguatur, & non sit; sed ut quidquid mali ab homine factum, dictum, cogitatumque est, totum aboleatur, ac velut factum non fuerit, habeatur; ipsa vero concupiscentia soluto reatus vinculo, quo per illam diabolus animam retinebat, & a suo Creatore separabat, maneat in certamine. Ecce hic aperte ostendit concupiscentiam ea ratione dimitti in baptismo, non quia non remanet post baptismum, sed quia reatus in baptismo aboletur. Deinde idem ipse ostendit, eo modo etiam dimitti, quia baptismi gratia concupiscentia ipsa mitigatur, & minuitur, (2) in eodem Lib. dicens: Lex carnis, quam Apostolus appellat peccatum, cum ait, Rom. vi. 12. non regnet peccatum in vestro mortali corpore: non sic manet in membris eorum qui ex aqua, & Spiritu renati sunt, tamquam non sit eis facta remissio, ubi omnino plena fit remissio peccatorum; sed manet in venustate carnis, tamquam superatum, & peremptum, nisi illi cito consensu quodammodo reviviscat, & in regnum proprium, dominationemque revocetur. Hic aperte insinuat, in baptismo concupiscentiam debilitari: ex quo & dicitur dimitti, non solum ideo quia reatus ibi absolvitur: quem remissionis modum aliis etiam pluribus testimoniis Scriptura edocet. Ait enim Augustinus contra Julianum, Lib. II. cap. 1. Lex quae in (2) membris est, vitium carnis est, quod ex poena peccati, & ex traduce mortis provenit. Sed lex ista quae est in membris, remissa est in regeneratione spirituali, & manet in carne mortali. Remissa est, quia reatus solutus est sacramento, quo renascuntur fideles; manet autem quia operatur desideria, contra quae dimicant & fideles. Idem (b) in sermone quodam de concupiscentia carnis, & Lib. I. contra duas Epist. Pelag. Per gratiam baptismatis, & lavacrum regenerationis solutus est & ipse concupiscentiae reatus, cum quo eras natus, & quidquid antea consensisti male concupiscentiae, sive cogitatione, sive loquutione, sive actione. Idem in Lib. de nupt. & concup. Lib.

(1) Al. vivitque. (2) Al. in tenebris.

Ex Edit. P. NICOL. (a) Lib. II. cap. xxvii. (b) An non de verbis Apost. serm. vi. super illud: Non quod volo bonum, hoc ago? Ubi paullo alius verbis cap. ix. Quia quid concupiscentia carnis egit in nobis praeteritorum peccatorum sive in factis, sive in dictis, sive in cogitationibus, totum delictum est sacro baptismate. Omnia debita una solvit indulgentia. Nec aliquid occurrit expressius, ut nec aliquid de concupiscentia carnis inscriptus sermo.

Lib. I. cap. xxiv. Concupiscentia carnis licet in regeneratis jam non debeat in peccatum, quae cumque tamen proles nascitur, obligata est originali peccato. Item: Dimittitur concupiscentia carnis in baptismo, non ut non sit, sed ut non imputetur in peccatum: hoc est enim non habere peccatum, & non esse reum peccati. Quo modo ergo alia peccata praeterunt actu, & remanent reatu, ut homicidium, & similia; ita e converso fieri potest ut concupiscentia praeterat reatu, & remaneat actu. Ex praedictis evidenter monstratur, quomodo peccatum originale in baptismo remittatur.

De feccitate quam caro ex libidine coitus contrahit, utrum in baptismo diluatur.

Solet autem hic quaeri, utrum & ipsa caro in baptismo ab illa feccitate purgetur quam in conceptione ex concupiscentia libidinosa contrahit. Quibusdam videtur quod sicut anima a reatu purificatur, ita & caro ab illa pollutione purgatur: ut sicut duobus completur ministerium baptismi, scilicet aqua, & Spiritu; ita hi duo purgantur, anima scilicet a reatu, & caro ab illa contagione: quod quidem probabile est. Alii vero putant tantum animam ibi mundari, carnem vero non ab illa feccitate purgari. Si vero remanet illa feccitas usque ad procreationem filiorum, quae fit in concupiscentia carnis, videtur natura carnis magis ac magis corrumpi; & magis videtur corrupta caro prolis quam parentis: quia de carne pollutionem quam habuit a conceptu retinente trahitur polluta, & in concupiscentia concipitur: unde & polluitur; & ita ex duplici causa contaminatur. Unde & major videtur pollutio carnis in prole quam fuerit in parente. Ad quod illi dicunt, quia licet caro prolis ex carne feccata seminetur, & in concupiscentia seminis concipiat; non tamen feccitatem majorem trahit quam caro, unde seminatur, habuit. Quamvis etiam si feccior, atque immundior sit caro prolis, & ideo magis corrupta quam caro parentis; non tamen, ut ajunt, in praedictum veniat; quia nec absurdum esse dicunt, si carnis natura magis in posterioribus corrupta trahatur, neque ex ipsa magis corrupta anima magis inficitur.

Ex quo auctore sit illa concupiscentia, Deo, vel alio.

Præterea quaeri solet, utrum concupiscentia quae post baptismum remanet, & tantum poenalis est, ante baptismum vero poena erat, & culpa, ex Deo auctore sit, vel ex alio. Ad quod breviter respondentes dicimus, quia, in quantum poena est, Deum habet auctorem; in quantum vero culpa est, diabolum, sive hominem habet auctorem.

Qua justitia anima munda ex creatione illud peccatum imputetur, cum non possit vitare.

Solet etiam quaeri, qua justitia teneatur illo peccato anima innocens a Deo creata, cum non sit in potestate sua illud vitare. Non enim per liberum arbitrium illud committitur: quia non prius est anima quam illi peccato est obnoxia. Ad hoc quidam dicunt, ideo illam animam ream esse illius peccati, licet munda a Deo sit creata: quia cum infunditur corpori condelectatur carni, ex quo peccatum contrahit. Quod si esset, jam non originale, sed actuale diceretur. Potius ergo ideo recte potest dici illi imputari, anima illud peccatum, quod ex corruptione corporis inevitabiliter trahit: quia, ut ait Augustinus de Civit. Dei, Lib. XIV. cap. xlii. non fuit corporis corruptio quae aggravat animam, causa primi peccati, sed poena; nec caro corruptibilis animam peccatricem fecit, sed peccatrix anima carnem corruptibilem fecit.

Utum illud peccatum sit voluntarium, vel necessarium.

Illud etiam non immerito quaeri potest, utrum peccatum originale debeat dici voluntarium, vel necessarium. Et necessarium potest dici, quia vitari non potest: unde Propheta, Psalm. xxiv. 17. De necessitatibus meis erue me: & voluntarium non incongrue appellatur, quia ex voluntate primi hominis processit, (4) ut Augustinus in I. Lib. Reractat. cap. xlii. ostendit, dicens: Illud quod in parvulis dicitur originale peccatum, cum adhuc non utantur libero arbitrio voluntatis, non absurde vocatur voluntarium: quia ex prima hominis mala voluntate contractum, factum est quodammodo hereditarium.

Quare Deus animam corpori conjunxit, sciens eam inde maculari, & ideo damnari.

Si vero quaeritur, cur Deus, qui fecit animam ipsam sine macula, & scit eam ex corporis conjunctione maculam peccati contrahere, & aliquando ante baptismum seungi ab ipso corpore, & sic damnari, eam corpori conjungit: respondemus, ex altitudine judiciorum Dei id provenire, nec iniuste hoc a Deo fieri. Ipse enim non incongrue humanae conditionis modum quem a principio instituit, licet peccata hominum intercesserint, sine mutatione continue servat, corpora de materia a principio sine vitio facta fingens, animasque de nihilo creans, eorumque conjunctione hominem perficiens. Cum igitur utraque hominis natura a Deo sine vitio sit instituta, licet a se peccato sit vitata; non ideo immutabilis Deus humanae conditionis primariam legem mutare debuit, sive ab hominum multiplicatione desistere.

An anima sit talis qualis a Deo creatur.

Hic a quibusdam quaeri solet, utrum anima talis sit ante baptismum qualis a Deo creatur. Quod non esse probare conantur hoc modo. Anima in corpore creatur, in cuius conjunctione peccato maculatur. Quam cito igitur est, peccatum habet; nec prius fuit quam peccatum habuerit. Non est igitur talis qualis

(3) Al. deest seminis. (4) Al. unde.